

แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม ด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ชุดที่ 1 มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี

นางสาวศรินทร์วรรณ พันธุ์วงศ์
ครูชำนาญการพิเศษ

ชุดที่ 1

โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาком จังหวัดพะเยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นต่อการศึกษาหาความรู้และพัฒนาชีวิต ซึ่งนอกจากจะทำให้มีความรู้แล้ว ยังก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยให้เกิดความมกมงามทางสติปัญญา และส่งเสริมให้สังคมเจริญก้าวหน้า ชุดแบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จัดทำขึ้นเพื่อเป็นนวัตกรรมประกอบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ให้ผู้เรียนได้ศึกษาความรู้ฝึกฝนทักษะกระบวนการอ่านเชิงวิเคราะห์ ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ชุดแบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีทั้งหมด 5 ชุด ดังนี้

แบบฝึกทักษะชุดที่ 1 มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี

แบบฝึกทักษะชุดที่ 2 บทละครพูดคำฉันท์ เรื่อง มัทนะพาธา

แบบฝึกทักษะชุดที่ 3 ลิลิตตะเลงพ่าย

แบบฝึกทักษะชุดที่ 4 คัมภีร์ฉันทศาสตร์ แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์

แบบฝึกทักษะชุดที่ 5 โคลนติดล้อ ตอน ความนิยมเป็นเสมียน

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ชุดแบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จะเป็นแนวทางหนึ่งให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรแล้วจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ศิรินทร์วรรณ พันธวงศ์

ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจงสำหรับครู	1
คำชี้แจงสำหรับนักเรียน	2
มาตรฐานการเรียนรู้	3
จุดประสงค์การเรียนรู้	3
การเรียนรู้ด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps	4
แผนผังขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	5
แบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี	6
ใบความรู้ที่ 1 ศึกษาเรื่องราว มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี	9
แบบฝึกทักษะที่ 1 ชั้นที่ 1 G (Gathering) รวบรวมข้อมูล	16
แบบฝึกทักษะที่ 2 ชั้นที่ 2 P (Processing) จัดระบบข้อมูล	17
แบบฝึกทักษะที่ 3 ชั้นที่ 3 A1 (Applying1) ปฏิบัติและสรุปความรู้	19
แบบฝึกทักษะที่ 4 ชั้นที่ 4 A2 (Applying2) สื่อสารและนำเสนอ	20
แบบฝึกทักษะที่ 5 ชั้นที่ 5 S (Self-regulating) ประเมินเพิ่มคุณค่า	21
แบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี	23
บรรณานุกรม	26
ภาคผนวก	27
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน	28
แบบฝึกทักษะที่ 1 ชั้นที่ 1 G (Gathering) รวบรวมข้อมูล	29
แบบฝึกทักษะที่ 2 ชั้นที่ 2 P (Processing) จัดระบบข้อมูล	30
แบบฝึกทักษะที่ 3 ชั้นที่ 3 A1 (Applying1) ปฏิบัติและสรุปความรู้	32
แบบฝึกทักษะที่ 4 ชั้นที่ 4 A2 (Applying2) สื่อสารและนำเสนอ	33
แบบฝึกทักษะที่ 5 ชั้นที่ 5 S (Self-regulating) ประเมินเพิ่มคุณค่า	34
เกณฑ์การประเมิน	36

คำชี้แจงสำหรับครู

แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชุดที่ 1 มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี มีคำชี้แจงสำหรับครู ดังนี้

1. ครูศึกษามาตรฐานการเรียนรู้สาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้ครบถ้วน
2. ครูศึกษาลำดับขั้นตอนและเนื้อหาของแบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้เข้าใจชัดเจน
3. ครูอธิบายให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ในการทำแบบฝึกทักษะ เพื่อชี้ให้นักเรียนเห็นถึงประโยชน์และคุณค่า
4. ครูอธิบายทฤษฎี GPAS 5 Steps เพื่อให้นักเรียนเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ดังนี้
 - ขั้นที่ 1 G (Gathering) รวบรวมข้อมูล
 - ขั้นที่ 2 P (Processing) จัดระบบข้อมูล
 - ขั้นที่ 3 A1 (Applying1) ปฏิบัติและสรุปความรู้
 - ขั้นที่ 4 A2 (Applying2) สื่อสารและนำเสนอ
 - ขั้นที่ 5 S (Self-regulating) ประเมินเพิ่มคุณค่า
5. ครูดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม ด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ควบคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้
6. ครูกำชับให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ตลอดการจัดการเรียนการสอน
7. ครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างใกล้ชิดหากนักเรียนมีปัญหาหรือข้อสงสัยขณะใช้ชุดแบบฝึกทักษะครูต้องให้ความช่วยเหลือทันที
8. หลังเสร็จสิ้นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม ด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชุดที่ 1 มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี ครูควรให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญร่วมกัน
9. ครูบันทึกผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชุดที่ 1 มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี มีคำชี้แจงสำหรับนักเรียน ดังนี้

1. นักเรียนควรศึกษาคำชี้แจงสำหรับนักเรียนและแผนผังขั้นตอนการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม ด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps ให้เข้าใจชัดเจน
2. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อประเมินความรู้พื้นฐานของตนเองโดยแบบทดสอบก่อนเรียนเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 10 ข้อ ใช้เวลาทำแบบทดสอบ 20 นาที นักเรียนทำแบบทดสอบลงในกระดาษคำตอบเสร็จแล้วนำกระดาษคำตอบส่งครูผู้สอน
3. นักเรียนศึกษาวิธีการอ่านแบบ GPAS 5 Steps จากใบความรู้อย่างละเอียด
4. ในการทำแบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์หากนักเรียนไม่เข้าใจหรือตอบคำถามไม่ได้ให้นักเรียนย้อนกลับไปอ่านใบความรู้แล้วทำแบบฝึกทักษะอีกครั้งหรือขอคำแนะนำจากครูผู้สอน
5. นักเรียนจะต้องมีความซื่อสัตย์ตลอดการทำแบบฝึกทักษะ
6. หลังเสร็จสิ้นการทำแบบฝึกทักษะแต่ละขั้นตอนให้นักเรียนตรวจคำตอบด้วยตนเองหรือแลกเปลี่ยนกันตรวจกับเพื่อนโดยดูจากเฉลยหรือคำชี้แนะของครูผู้สอน
7. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยแบบทดสอบหลังเรียนเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ใช้เวลาทำแบบทดสอบ 20 นาที นักเรียนทำแบบทดสอบลงในกระดาษคำตอบเสร็จแล้วนำกระดาษคำตอบส่งครูผู้สอน
8. หากนักเรียนมีปัญหาหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม ด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชุดที่ 1 มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี
9. นักเรียนต้องทำแบบทดสอบหลังเรียนให้ได้ระดับคุณภาพปานกลางขึ้นไปจึงถือว่าผ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัด ท 1.1 ม.5/2 ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน

ท 1.1 ม.5/3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่าน ในทุกๆ ด้านอย่างมีเหตุผล

ท 1.1 ม.5/4 คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน และประเมินค่าเพื่อนำความรู้ ความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตัวชี้วัด ท 5.1 ม.5/2 วิเคราะห์ลักษณะเด่นของวรรณคดีเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทาง ประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของสังคมในอดีต

ท 5.1 ม.5/3 วิเคราะห์และประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีและ วรรณกรรมในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ

ท 5.1 ม.5/4 สังเคราะห์ข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ตีความ แปลความ และขยายความวรรณคดีและวรรณกรรมได้ (K)
2. วิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมในทุก ๆ ด้านอย่างมีเหตุผล (K)
3. นำความรู้จากวรรณคดีและวรรณกรรมไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ (K)
4. วิเคราะห์ประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของสังคมในอดีตจากวรรณคดีและวรรณกรรมได้ (P)
5. วิเคราะห์และประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีและวรรณกรรมได้ (P)
6. สังเคราะห์ข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ (P)
7. มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน (A)

การเรียนรู้ด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps

กระบวนการ GPAS 5 Steps หมายถึง กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เสริมสร้าง คิดเชิงระบบ การคิดแก้ปัญหา และการตัดสินใจ บนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีคุณภาพ เทียบตรงประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 G (Gathering) รวบรวมข้อมูล

เป็นขั้นตอนการฝึกให้นักเรียนพิจารณาเนื้อเรื่อง และกำหนดประเด็นปัญหาที่ปรากฏในเรื่อง ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อนำมาประกอบประเด็น ในการศึกษา

ขั้นที่ 2 P (Processing) จัดระบบข้อมูล

เป็นขั้นตอนการฝึกให้นักเรียนจำแนก เปรียบเทียบ จัดกลุ่ม จัดลำดับ สรุปเชื่อมโยง ไตร่ตรอง ด้วยเหตุผล

ขั้นที่ 3 A1 (Applying1) ปฏิบัติและสรุปความรู้

เป็นขั้นตอนการฝึกให้นักเรียนวิเคราะห์ และเลือกใช้ความรู้ ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์

ขั้นที่ 4 A2 (Applying2) สื่อสารและนำเสนอ

เป็นขั้นตอนการฝึกให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ และสามารถนำเสนอได้อย่างสร้างสรรค์

ขั้นที่ 5 S (Self-regulating) ประเมินเพิ่มคุณค่า

เป็นขั้นตอนการฝึกให้นักเรียนตรวจสอบและควบคุมการคิด สร้างและขยายค่านิยมที่ดีสู่สังคม และสิ่งแวดล้อมให้กว้างขวางขึ้น

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.), (2560)

แผนผังขั้นตอนการจัดการเรียนรู้
การอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps

ศึกษาคำแนะนำการใช้แบบฝึก

ทำแบบทดสอบก่อนเรียน

ทำแบบฝึกทักษะตามกระบวนการ GPAS 5 Steps ดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 G (Gathering) รวบรวมข้อมูล
- ขั้นที่ 2 P (Processing) จัดระบบข้อมูล
- ขั้นที่ 3 A1 (Applying1) ปฏิบัติและสรุปความรู้
- ขั้นที่ 4 A2 (Applying2) สื่อสารและนำเสนอ
- ขั้นที่ 5 S (Self-regulating) ประเมินเพิ่มคุณค่า

ตรวจผลการทำแบบทดสอบหลังเรียน

ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพปานกลางขึ้นไป

ไม่ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพควรปรับปรุง

แบบทดสอบก่อนเรียน

การอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชุดที่ 1 มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบก่อนเรียนฉบับนี้ใช้ทดสอบความสามารถอ่านจับใจความสำคัญเป็นแบบทดสอบปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ
2. ให้นักเรียนอ่านคำถามและคำตอบให้ละเอียดแล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวโดยทำเครื่องหมาย ✕ ลงในกระดาษคำตอบ
3. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบให้ครบทุกข้อโดยใช้เวลาทำแบบทดสอบ 20 นาที

1. มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี มีความโดดเด่นที่สุดในด้านใด
 - ก. รูปแบบคำประพันธ์
 - ข. องค์ประกอบของเรื่อง
 - ค. สะท้อนความเชื่อของสังคมไทย
 - ง. การใช้ถ้อยคำให้เกิดความรู้สึกสะท้อนอารมณ์
2. ข้อความใดแสดงถึงความจงรักภักดีต่อพระสวามีของพระนางมัทรี
 - ก. ว่ามัทรีนี้เป็นข้าเก่าแต่ก่อนมา ดั่งเงาตามพระบาทาก็เหมือนกัน
 - ข. ตะค่อมเดินเมิลมุงละเมาะไม้มองหมอบ แต่อย่างเหยียบเกรียบกรอบก็เหลียวหลัง
 - ค. ถึงที่ไหนจะรักเรียวักซอกซอนอุตสาห์เที่ยวไม่ถอยหลังจนเนื้อหนังขวนชาดเป็นริ้วรอย
 - ง. เมื่อได้สดับคำพระราชสาหมีบิรภาพานาง ที่ความโศกก็เสื่อมสร้างสงบจิตเพราะเจ็บใจ
3. “ทั้งแปดทิศก็มีตมิดมัวมนทุกหนแห่ง ทั้งขอบฟ้าก็คาดแดงเป็นสายเลือด ไม่เว้นวายหายเหือดเป็นกลางร้ายไปรอบข้าง” ข้อความนี้สะท้อนภาพใดในสังคมไทย
 - ก. สะท้อนให้เห็นธรรมชาติของมนุษย์
 - ข. สะท้อนให้เห็นความเชื่อของสังคมไทย
 - ค. สะท้อนให้เห็นขนบธรรมเนียมประเพณีไทย
 - ง. สะท้อนให้เห็นค่านิยมเกี่ยวกับสังคมไทย

4. สาระสำคัญในวรรณคดีเรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี คืออะไร

- ก. ความรักระหว่างแม่กับลูก
- ข. สัจธรรมของชีวิต
- ค. ความเสียสละต่อเพื่อนมนุษย์
- ง. ความกตัญญูต่อบุพการี

5. ข้อความใดให้ความรู้สึกที่แตกต่างจากข้อความอื่น

ก. ออกแม่น้ำให้อ่อนทิวสุดละห้อย ทั้งดาวเดือนก็เคลื่อนคล้อยลงลับไม้ สุดที่แม่จะติดตามเจ้าไปในยามนี้

ข. โอ้พระจอมขวัญของแม่เอ๋ย เจ้ามิเคยได้ความยากอย่างเท้าลงเหยียบดิน รื่นก็มีได้ไต่ ไรมิได้ตอม

ค. ออกของใครจะอาภัพยับพิกลเหมือนอกของมัทรีไม่มีเนตร นำที่จะสงสารสังเวชโปรดปราณี ว่ามัทรีนี้เป็นเพื่อนยากอยู่จริง ๆ

ง. เมื่อเช้าแม่จะเข้าสู่ป่า พ่อชาติแม่กัณหาขังทูลสั่ง แม่ยังกลับหลังกมาโลมลูบจูบกระหม่อม จอมเกล้าทั้งสองรา กลิ่นยังจับนาสาอยู่รวยริน

6. เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี ให้ข้อคิดใดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบัน

- ก. เวย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร
- ข. ความเพียรพยายามจะนำไปสู่ความสำเร็จ
- ค. ความเสียสละสามารถแก้ไขปัญหาได้ทุกอย่าง
- ง. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของสามภรรยาทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุข

7. คุณลักษณะของพระนางมัทรี ตรงกับข้อใดมากที่สุด

- ก. เป็นแม่และภรรยาที่ดี มีความอดทน มีจิตกุศล
- ข. สุขภาพเรียบร้อย ชี้น้อยใจ
- ค. มีความเสียสละ ห้าวหาญ ไม่ย่อท้อ
- ง. ใจแข็ง เด็ดเดี่ยว ไม่ยอมคน

8. เพราะเหตุใดพระเวสสันดรจึงไม่บอกพระนางมัทรีตั้งแต่แรก ว่าได้ให้บุตรทั้งสองเป็นทานแก่ชูชกไปแล้ว

- ก. เพราะกลัวพระนางมัทรีจะโกรธและหนีไป
- ข. เพราะต้องการทดสอบความอดทนของพระนางมัทรี
- ค. เพราะเกรงว่าพระนางมัทรีจะทำใจไม่ได้
- ง. เพราะพระเวสสันดรสัญญากับชูชกไว้ว่าจะไม่บอกพระนางมัทรี

9. “สุดฝีมือที่แม่จะเยื้องย่องยกอย่างลงเหยียบดิน ก็สุดสิ้นสุดปัญญาสุดหาสุดค้นเห็นสุดคิด”
ข้อความนี้มีความโดดเด่นในด้านใด

- ก. การเล่นสัมผัสสระ
- ข. การเล่นสัมผัสอักษร
- ค. การใช้อุปมาโวหาร
- ง. การใช้คำอิงสำนวนสุภาพ

10. พระเวสสันดรใช้กลวิธีใดในการดับความโศกเศร้าของนางมัทรี

- ก. แสดงอารมณ์หึงหวงให้นางมัทรีรู้สึกเจ็บแค้นแทนความโศกเศร้า
- ข. ให้นางมัทรีเข้าป่าไปหาผลไม้ทั้งคืนเพื่อให้ลืมความโศกเศร้า
- ค. ตัดพ้อต่อว่าแสดงความน้อยใจที่นางมัทรีไม่ดูแลเอาใส่ใจลูกและสามี
- ง. พุดให้นางมัทรีตระหนักถึงหน้าที่ของแม่และภรรยาที่ดี

ใบความรู้

เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี

ความเป็นมาของมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี

เมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปที่เมืองกบิลพัสดุ์ เพื่อเทศนาโปรดพระบิดาและพระประยูรญาติ หลังจากพระองค์ตรัสรู้ พระพุทธเจ้าแสดงปาฏิหาริย์ โดยการเหาะเหินเดินอากาศให้เป็นที่ประจักษ์ เนื่องจากพระประยูรญาติเกิดอิจฉาดั่งด้วยทิฐิมานะ ไม่ยอมไหว้พระองค์ ซึ่งในขณะนั้นฝนโบกขรพรรษตกลงมาเพื่อแสดงความปราโมทย์ยินดี หลังจากพระประยูรญาติเกิดความเลื่อมใสและถวายอภิวัต บังคม พระพุทธเจ้าตอบพระอรหันต์ที่เห็นเหตุการณ์ว่า ฝนนี้เคยเกิดมาแล้วในครั้งที่พระองค์ทรงเป็น พระโศภิตัวเสวยพระชาติเป็นพระเวสสันดรเพราะฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าฝนโบกขรพรรษเป็นสาเหตุที่ทำให้พระพุทธเจ้าทรงเทศน์เรื่องมหาเวสสันดรชาดก ซึ่งเป็นพระชาติสุดท้ายในสิบพระชาติหรือที่เรียกว่า ทศชาติชาดก ซึ่งในแต่ละพระชาติพระองค์ทรงบำเพ็ญบารมี ดังนี้

1. เตมียชาดก พระเตมีย์ บำเพ็ญ เนกขัมมบารมี
2. มหาชนกชาดก พระชนกกุมาร บำเพ็ญ วิริยบารมี
3. สุวรรณสามชาดก พระสุวรรณสามบำเพ็ญเมตตาบารมี
4. เนมิราชชาดก พระเนมิราชกุมารบำเพ็ญอิทธิฐานบารมี
5. มโหสถชาดก มโหสถกุมารบำเพ็ญปัญญาบารมี
6. ภูริทัตชาดก พญานาคชื่อภูริทัตบำเพ็ญศีลบารมี
7. จันทกุมารชาดก พระจันทกุมารบำเพ็ญขันติบารมี
8. พรหมนารถชาดก พระพรหมนารถกุมารบำเพ็ญอุเบกขาบารมี
9. วิรุทธชาดก พระวิรุทธบัณฑิตบำเพ็ญสัจจบารมี
10. มหาเวสสันดรชาดก พระเวสสันดรบำเพ็ญทานบารมี

จุดประสงค์ในการแต่ง

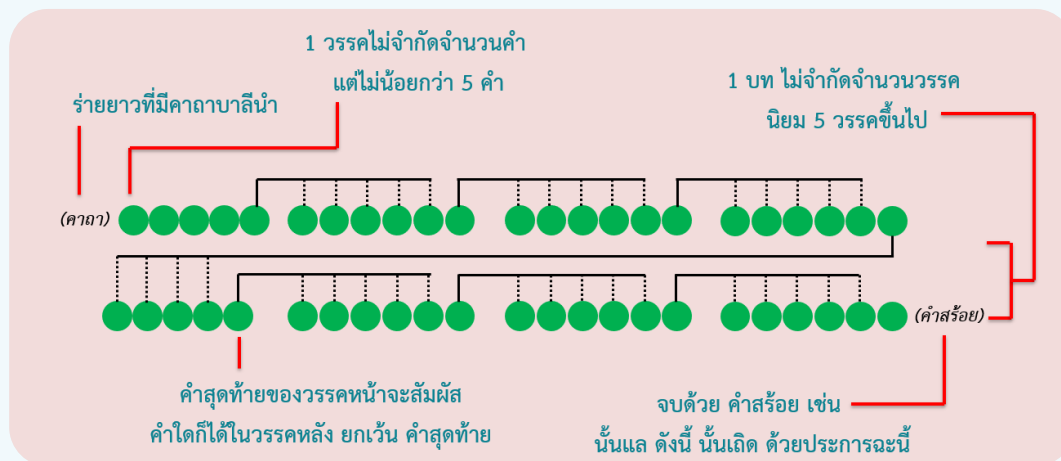
เพื่อนำหลักธรรมมาสั่งสอนประชาชน โดยเฉพาะ สตรี ประกอบด้วยพระคาถา 90 พระคาถา เพลงพิณพาทย์ประจำกัณฑ์ ทวยอยโอด

ประวัติผู้แต่ง

เจ้าพระยาพระคลัง (หน) เกิดในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย แผ่นดินสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช รับราชการเป็นหลวงสรวิชิต แล้วไปเป็นนายด่านเมืองอุทัยธานีในสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้เลื่อนเป็นพระยาพิพัฒน์โกษาและเจ้าพระยาพระคลังเสนาบดีจตุสดมภ์กรมท่า ถึงแก่อสัญกรรมเมื่อ พ.ศ. 2348 สมัยรัชกาลที่ 1

ลักษณะคำประพันธ์

เป็นร้อยยาว วิธีการแต่งยกคาถาบาลีขึ้นเป็นหลัก แล้วแปลแต่งเป็นภาษาไทยด้วยร้อยยาว

เรื่องย่อ

พระนางมัทรีเข้าป่าหาผลไม้ แล้วเกิดเหตุการณ์แปลกประหลาดมหัศจรรย์ต่าง ๆ นางจึงรีบย้อนกลับมายังอาศรม แต่ก็เกิดพายุใหญ่ มีดครีမ်ไปทั่วทั้งป่า ท้องฟ้าเป็นสีแดงเหมือนเลือด ทำให้ยิ่งเกิดความกังวลว่าจะเกิดภัยร้ายกับกัณหาและชาลี เมื่อพระนางมัทรีเดินทางไปถึงช่องแคบระหว่างเขา ได้พบกับเทวดาที่แปลงเป็นสัตว์ร้ายมาขวางทางไว้จนค่ำ เมื่อมาถึงอาศรม พระนางมัทรีหาลูกทั้งสองไม่พบจึงเข้าไปถามจากพระเวสสันดรแต่กลับถูกล่ามว่านางนอกใจ พระนางมัทรีจึงออกเที่ยวตามหาลูกจนสลบไป พระเวสสันดรทรงตกพระทัยลืมนอนว่าเป็นดาบส จึงทรงเข้าอุ้มพระนางมัทรีและทรงกันแสง เมื่อนางมัทรีฟื้นจึงถวายบังคมประทานโทษพระเวสสันดรจึงบอกความจริงว่าได้ยกลูกทั้งสองให้กับชูชกไปแล้ว พระนางก็อนุโมทนากับพระเวสสันดรด้วย

การวิเคราะห์วรรณคดี

1. คุณค่าด้านเนื้อหา

1.1 รูปแบบ

มหาเวสสันดรชาดก กัณท์มัทรีแต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทร้อยยาวสำหรับเทศน์ นำด้วยคาถาบาลีขึ้นก่อนแล้วจึงมีร้อยยาว ที่แทรกด้วยคำบาลีคั้นเป็นระยะ โดยคำบาลีเหล่านั้นจะมีความหมายเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในตอนนั้น ๆ

1.2 องค์ประกอบของเรื่อง

1.2.1 สารสำคัญ ความรักอันยิ่งใหญ่ที่มีต่อลูก และการพลัดพรากจากลูกยอมนำมาซึ่งความทุกข์

1.2.2 โครงเรื่อง จัดวางโครงเรื่องได้เป็นอย่างดี มีการผูกเรื่อง สร้างความขัดแย้ง ซึ่งเป็นปมเรื่อง โดยความขัดแย้งนั้นได้นำเสนอถึงความเป็นเหตุเป็นผลในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

1.2.3 ตัวละคร พระเวสสันดร และพระนางมัทรี

ลักษณะสำคัญของพระเวสสันดร มีดังนี้

- 1) มีคุณธรรมสูงเหนือมนุษย์ ยากที่มนุษย์ทั่วไปจะทำได้ ได้แก่ การบริจาค บุตรทาน คือพระชาติลีและพระกัณหา ซึ่งเปรียบเสมือนแก้วตาดวงใจของพ่อแม่ให้เป็นทานแก่ชุกชก นับเป็นการบำเพ็ญทานอันยิ่งใหญ่ประการหนึ่ง
- 2) มีความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ เช่น การทำให้พระนางมัทรีต้องเจ็บพระทัย เพื่อจะได้คลายความเศร้าโศกที่พระกุมารทั้งสองหายไป เป็นการใช้จิตวิทยาเพื่อให้พระนางมัทรีคลายความเศร้าโศก มิเช่นนั้นนางอาจจะเศร้าโศกจนเกิดอันตรายได้

ลักษณะสำคัญของพระนางมัทรี มีดังนี้

- 1) มีความจงรักภักดีต่อพระสวามี
- 2) เป็นยอดกุลสตรี ปฏิบัติหน้าที่ภรรยาและมารดาได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน
- 3) มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก
- 4) มีจิตอันเป็นกุศล จึงอนุโมะบุตรทานของพระเวสสันดร

1.2.4 ฉากและบรรยากาศ ฉากเป็นป่าบริเวณอาศรมของพระเวสสันดร ผู้แต่งบรรยายบรรยากาศได้สมจริง และเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ดังปรากฏในบทอาชยาน

1.2.5 กลวิธีการแต่ง ผู้แต่งเน้นให้ผู้อ่านเกิดความซาบซึ้งในการพรรณนาความรักของแม่ที่ต่อลูก โดยลีลาของคำประพันธ์ หรือรสทางวรรณคดีที่ปรากฏเด่นชัด คือ สัลปังคพิสัย ที่พบมากในบทของพระนางมัทรีที่คร่ำครวญหาลูกทั้งสอง และรองลงมา คือ พิโรธวาทัง ที่พบมากในการใช้อารมณ์และความโกรธอยู่บ่อยครั้ง

2. คุณค่าด้านวรรณศิลป์

2.1 การสรรคำ

ผู้แต่งเลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อถึงความคิดได้เหมาะสมกับอารมณ์ที่ต้องการจะถ่ายทอด ซึ่งทำให้ผู้อ่านรับรู้และเกิดอารมณ์สะท้อนใจ ดังนี้

2.1.1 การใช้ถ้อยคำรำพึงรำพัน เป็นการรำพึงรำพันบรรยากาศผ่านตัวละครที่ได้ อารมณ์ความสะท้อนใจ และตรงใจผู้เป็นแม่ในชีวิตจริงในทุกยุคทุกสมัย เป็นการเพิ่มความรัก ความผูกพันให้ผู้อ่านและผู้ฟังที่เป็นแม่และลูกได้เป็นอย่างดี ดังนี้

“...เมื่อเช้าแม่จะเข้าสู่ป่า พ่อชาติแม่กัณหาขังทูลสั่ง แม่ยังกลับหลังมา โลมลูกจวบกระหม่อมจองเกล้าทั้งสองรา กลิ่นยังจับนาสาอยู่รายรื่น... ใครจะดอกพระศอเสวยนมพทมด้วยแม่เล่า ยามเมื่อแม่จะเข้าที่บรรจรณ์ เจ้าเคยเรียงหมอนนอนแนบข้างทุกรাত্রี แต่นี้แม่จะกล่อมใครให้นันทรา...”

2.1.2 การใช้ถ้อยคำสำนวนเชิงตัดพ้อ ให้เกิดอารมณ์สงสารเวทนาและบิบบั่นจิตใจ ผู้อ่านผู้ฟังเป็นอย่างยิ่ง ดังนี้

“...อกของใครจะอาภัพพิกลเหมือนอกของมัทรีไม่มีเนตร นำที่จะ สงสารสังเวชโปรดปราณีว่ามัทรีนี้เป็นเพื่อนยากอยู่จริงๆ ช่างค้อนดิง ปรีภษาณาได้ลงคอไม่คิดเลย พระคุณเอ๋ยถึงพระองค์ จะสงสยก็น้ำใจ ของมัทรีนี้กตเวที เป็นไม้เท้าก้าวเข้าสู่ที่ทางทดแทน...อุปมาเหมือนสิดา อันภักดี ต่อสามีรามบัณฑิตปานประหนึ่งว่าศิษย์กับอาจารย์ พระคุณเอ๋ย เกล้ากระหม่อมฉานทำผิดแต่เพียงนี้ เพราะว่าล่วงราตรีจึงมีโทษ ขอพระองค์ทรงพระกรุณาโปรด ซึ่งโทษโทษานุโทษกระหม่อมฉนมัทรี แต่ครั้งเดียวนี้เถิด”

2.1.3 การใช้ถ้อยคำแสดงอารมณ์หึงหวงให้เจ็บแค้น ให้เกิดอารมณ์สงสารเวทนา และบิบบั่นจิตใจผู้อ่านผู้ฟังเป็นอย่างยิ่ง ดังนี้

“...เออก็เมื่อเช้าเจ้าจะเข้าป่ามาสงสารปานประหนึ่งว่าจะไปไม่ได้ ทำร้องให้ ผากลูกมีรู้แล้ว ครั้นคลาดแคล้วเคลื่อนคล้อยเข้าสู่ดง ปานประหนึ่งว่าจะ หลงลี้มลูกสละผิวต่อมีดมีวจึงกลับมา ทำเป็นบิบบ่น้ำตาตือกว่าลูกหาย ใครจะไม่รู้แบบคายความคิดหญิง ถ้าแม่นเจ้าอาลัยอยู่ด้วยลูกจริงๆ เหมือนวาจาก็จะรีบกลับเข้ามาแต่วันไม่ทันรอน เอนี้เจ้าเที่ยวพเนจรนอนตามสนุกใจ ชมนกชมไม้ในไพรวันสารพันที่จะมี ทั้งฤษีสิทธิ์วิทยารคนธรรพ์ เทพารักษ์ ผู้มีพัศตร์อันเจริญ เห็นแล้วก็น่าเพลิดเพลินไม่เมินได้”

2.1.4 การใช้คำซ้ำและคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน

“...สุดสายนัยนาที่แม่จะตามไปเล็งแล สุดโสตแล้วที่แม่จะจับทราบ ฟังสำเนียง สุดสุรเสียงที่แม่จะรำเรียกพิไรร้อง สุดผีเท่าที่แม่จะเยื้องย่อง ยกอย่างลงเหยียบดิน ก็สุดสิ้นสุดปัญญาสุดหาสุดค้นเห็นสุดคิด จะได้ พานพบประสปรอยพระลูกน้อยแต่สักนิดไม่มีเลย...”

2.2 การใช้โวหาร กวีได้เลือกใช้สำนวนภาษาก่อให้เกิดจินตภาพ ดังนี้

2.2.1 การใช้อุปมาโวหาร ที่แสดงความเศร้าโศกของนางมัทรีจนสลับไปเป็นจุดเด่นของกัณฑ์มัทรีที่ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจด้วยความสงสาร การใช้ถ้อยคำแสดงความสามารถของกวีในการประพันธ์ได้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่าง

“...พระกายนางให้เสียวสั่นหวั่นไหวไปทั้งองค์ **ดูจ**ชายธงอันต้องกำลังลม อยู่ลู่ๆ สิ้นพระแรงโรยเธอโหยหิวระหวยทรวง พระคอเธอหุบง่วง ดวงพระพักตร์เธอผิดเผือดให้แปรผัน จะทูลสิ่งก็ยังมีทันที่ว่าจะทูลเลย แต่พอตรัสว่าพระคุณเจ้าเอ๋ยคำเดียวเท่านั้นก็หายเสียง เอียงพระกาย ป่ายศิโรเพฐน์ พระเนตรหลับหับพระโอษฐ์ลงทันที (วิสณูญี หุตวา) นางก็ถึง วิสณูญีสลับลงตรงหน้าฉาน **ปานประหนึ่งว่า**พุ่มฉัตรทองอันต้องสายอัสนี พาดขาดระเนนเอนแล้วก็ล้มลงตรงหน้าพระที่นั่งเจ้า นั้นแล

2.2.2 การใช้คำอิงสำนวนสุภาพิต เป็นการใช้ถ้อยคำให้เกิดแง่คิดกับผู้อ่านและผู้ฟังได้เป็นอย่างดี ดังนี้

“...โอ้พระจอมขวัญของแม่เอ๋ย เจ้ามิเคยได้ความยากอย่างเท้าลงเหยียบดิน รื่นก็มีได้ไต่โรมิได้ตอม...”

“...อกเอ๋ยจะอยู่ไปให้ทนเวทนา อุปมาเสมือนหนึ่งพลกษาดาวลัย ย่อมจะอาศัยลงเพราะลูกเป็นแท้เที่ยง ...”

“... อุปมาเสมือนหนึ่งกุมรินบินวะวอน เทียวซบซาบเอาเกสรสุคนธมาเลศ พบดอกไม้อันวิเศษต้องประสงค์ หลงเคล้าคลึงรสนลิ้มรัง เข้าเถื่อนเจ้าลิ้มพริ้ว ได้หน้าเจ้าลิ้มหลัง..”

3. คุณค่าด้านสังคม

3.1 สะท้อนค่านิยมของสังคมไทย ในสมัยโบราณถือว่าภรรยาเป็นทรัพย์สินสมบัติของสามี จะต้องปรนนิบัติสามี และมีความซื่อสัตย์ สามีมีสิทธิเหนือภรรยาทุกประการ ถ้าสามีเป็นกษัตริย์ อำนาจนั้นก็มากขึ้น ดังคำที่พระเวสสันดรตรัสแก่นางมัทรีว่า

“...เจ้าเป็นแต่เพียงเมียควรหรือมาหมั้นได้ ถ้า मैंนพ็อยู่ในกรุงไกร เหมือนแต่ก่อนเก่า หากว่าเจ้าทำเช่นนี้ กายของมัทรีก็จะขาดสะบั้น ลงทันตาด้วยพระกรเบื้องขวาของอาตมานี้แล้วแล...”

3.2 สะท้อนธรรมชาติของมนุษย์ มนุษย์ทุกคนย่อมมีความรู้สึก รัก โกรธ หลง เมื่อเกิดความรักก็จะนำมาซึ่งความทุกข์ ความเศร้าโศกเสียใจได้ ความรักนำมาซึ่งความทุกข์ ความโศกเศร้าเสียใจเช่น เมื่อลูกพลัดพรากจากไปพ่อแม่ย่อมมีความทุกข์เพราะความรัก ความเป็นห่วง กังวล โศกเศร้า เมื่อคิดว่าลูกของตนล้มหายตายจากไป แต่ความโศกเศร้าเสียใจจะบรรเทาลงได้เมื่อมีความโกรธ เจ็บใจ หรือเมื่อเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นทำ ตัวอย่างเช่น ตอนที่พระเวสสันดรกล่าววโรภาษนางมัทรี เพื่อให้ นางมัทรีจึงโกรธจนลืมความโศกเศร้า

“...สมเด็จพระราชสมภาร เมื่อได้สดับสารพระมัทรีเธอแสนวิโยค โศกศัลย์สุดกำลัง ถึง मैंนจะมิตรสแกนางมิ่งจะมีเป็นการ จำจะเอา โวหารการหึงเข้ามาหักโศกให้เสื่อมลง จึงเอื้อนโองการตรัสประภาษว่า...”

3.3 สะท้อนความเชื่อของสังคมไทย ความเชื่อเรื่องนางร้ายเป็นความเชื่อของคนไทยที่ใช้พยากรณ์เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ดี มักจะมีสิ่งที่ผิดปกติเกิดขึ้น เพื่อเป็นการเตือนหรือบอกกล่าวให้รู้ล่วงหน้าจากข้อความตอนที่พระนางมัทรีออกสู่ป่าเพื่อหา เก็บผลไม้ ผลไม้ก็เพี้ยนผิดปกติ ซึ่งถือว่าเป็นนางร้าย จากความในบทประพันธ์ว่า

“...เหตุไฉนไม้ที่มีผลเป็นพุ่มพวง ก็กลายเป็นดอกดวงเดียวรดาช োনานเนตร แถวโน้นนั้นแก้วเกิดพิกุลแกมกับกาหลง ถัดไปก็สายหยุด ประยงค์แลยมโดย ยามพระพายพัดเคจร่วงโรยราย ดอกลงมูนมอง แม่ยังได้เก็บมาร้อยกรองไปฝากลูกเมื่อวันวาน ก็เพี้ยนผิดพิสดารเป็น พวงผล สพพา มุขหนติ เม ทิสา ทั้งแปดทิศก็มีดมัวทั่วทุกแห่ง ทั้งขอบฟ้า ก็ดาดแดงเป็นสายเลือด ไฉนเว้นวายหายเหือดเป็นนางร้ายไปรอบข้าง ทกขินกษิ นัยน์ตาขวาก็พร่างๆอยู่พรายพร้อย ดูจิตใจของ मैंนนี้ยังน้อย อยู่ชนิดเดียว ทั้งอินทรีย์ก็เสียวๆ สันระรัวริก สาแหรกคานบันดาลพลิก พลัดลงจากป่า ทั้งขอน้อยในหัตถาที่เคยถือ ก็หลุดหล่นลงจากมือ ไม่เคยเป็นเห็นอนาถ...”

3.4 สะท้อนขนบธรรมเนียมประเพณี พุทธศาสนิกชนนิยมเล่าขานเรื่องพระเวสสันดรชาดก เป็นเทศน์มหาชาติประจำปี อันเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา โดยมหาเวสสันดรชาดก เป็นชาดกที่พุทธศาสนิกชนนิยมนำมาเล่าขาน จัดเป็นงานเทศน์มหาชาติกันทุกปีมาตั้งแต่ครั้งอดีต โดยจัดสถานที่ให้สอดคล้องกับเรื่องราวให้เป็นป่าที่อุดมไปด้วยไม้ผล บางแห่งก็จัดตกแต่งภาชนะใส่เครื่องกัณฑ์เทศน์เป็นรูปต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่องกัณฑ์นั้น ๆ เช่น ทำรูปเรือสำเภาบูชา กัณฑ์กุมาร จัดเป็นรูปกระจาดใหญ่ใส่เสปียงอาหารและผลไม้ต่าง ๆ บูชากัณฑ์มหาราช บางแห่งก็จัดกัณฑ์เทศน์กันอย่างใหญ่โตในเชิงประกวดประชันกัน มีการบรรเลงดนตรีไทยประกอบเพื่อช่วยสร้างอารมณ์ร่วมให้กับผู้ฟังเทศน์ ทั้งนี้พระสงฆ์ที่มาเป็นผู้เทศน์จะเป็นพระสงฆ์ที่เทศได้อย่างไพเราะใช้ภาษาง่าย ๆ เพื่อให้เข้าถึงผู้ฟังทุกเพศทุกวัย บางครั้งก็มีการเทศน์แห่ด้วย ปัจจุบันเทศน์มหาชาติจัดเป็นงานประจำปีของทุกท้องถิ่นทั่วทุกภาคในประเทศไทย

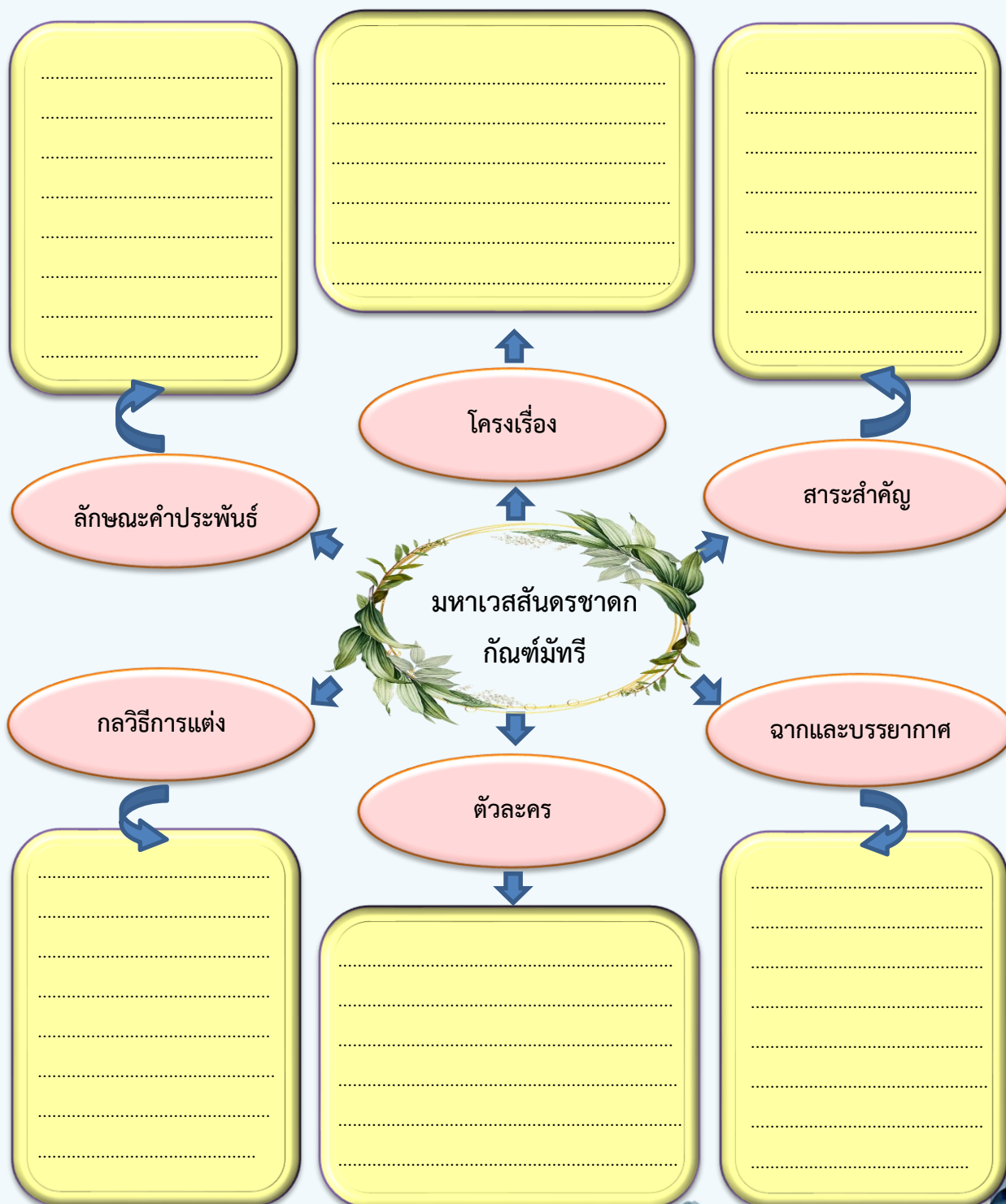
(ภาสกร เกิดอ่อน และคณะ, 2551, หน้า 14-39)

กิจกรรมที่ 1

G : Gathering การรวบรวมข้อมูล

คำชี้แจง นักเรียนศึกษาวรรณคดี เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี แล้วรวบรวมข้อมูลเพื่อเขียนแผนผังความคิดตามความเข้าใจของนักเรียน

กิจกรรมที่ 2

P : Processing การจัดระบบข้อมูล

ตอนที่ 1

คำชี้แจง เรียงลำดับเหตุการณ์ให้ถูกต้องตามเนื้อเรื่องวรรณคดี เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี โดยเติมหมายเลขลำดับเหตุการณ์ลงในช่องว่างหน้าข้อความ

.....1. ด้วยความเหน็ดเหนื่อยและอ่อนเพลียจากการตามหาลูกทั้งคืน เมื่อพระนางมัทรีได้กลับมาถึงอาศรม จึงถึงกับสลบต่อหน้าพระเวสสันดร

.....2. เกิดพายุใหญ่ มีดครึ้มไปทั่วทั้งป่า ขอบฟ้าเป็นสีแดงเหมือนเลือด ทำให้ยิ่งเกิดความกังวลว่าจะเกิดภัยร้ายกับกัณหาและชาลี

.....3. เมื่อมาถึงอาศรม พระนางมัทรีหาลูกทั้งสองไม่พบ จึงเข้าไปถามจากพระเวสสันดร

.....4. พระนางมัทรีเข้าป่าหาผลไม้ แล้วเกิดเหตุการณ์แปลกประหลาดมหัศจรรย์ต่างๆ นางจึงรีบย้อนกลับมายังอาศรม

.....5. เมื่อพระนางมัทรีเดินทางไปถึงช่องแคบระหว่างเขาได้พบกับสัตว์ร้ายที่มาขวางทางไว้เพื่อไม่ให้พระนางติดตามกัณหาและชาลีได้ทัน

.....6. หลังจากพระนางมัทรีฟื้นคืนสติกลับมา พระเวสสันดรได้เล่าความจริงว่าได้ยกลูกทั้งสองให้กับชุกไปแล้ว พระนางมัทรีจึงอนุโมทนาบุตรทานบารมี

.....7. ด้วยความเป็นห่วงลูกอย่างมาก พระนางจึงกราบขอร้องเทวดาที่แปลงร่างเป็นสัตว์ร้ายยอมให้กลับไปยังอาศรมจนได้

.....8. เทวบุตร 3 องค์ นิรมิตกายเป็นสัตว์ร้ายได้แก่ พญาไกรสรราชสีห์ พญาเสือโคร่ง และพญาเสือเหลือง เพื่อขวางทางพระนางมัทรี

.....9. พระเวสสันดรโศกเศร้าเสียใจเป็นอย่างมาก จึงร้องคร่ำครวญเพราะเข้าใจว่าพระนางมัทรีสิ้นลมหายใจแล้ว

.....10. พระเวสสันดรพูดแสดงอารมณ์หึงหวงให้เจ็บแค้น เพื่อดับความโศกเศร้าของพระนางมัทรี

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาคำประพันธ์ที่กำหนดว่าสอดคล้องกับลักษณะการใช้ภาษาตามข้อใด แล้วนำตัวเลือกเติมลงในช่องว่างหน้าข้อความให้ถูกต้อง

- ก. การใช้ถ้อยคำรำพึงรำพัน
- ข. การใช้ถ้อยคำสำนวนเชิงตัดพ้อ
- ค. การใช้ถ้อยคำแสดงอารมณ์หึงหวงให้เจ็บแค้น
- ง. การใช้คำซ้ำและคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน
- จ. การใช้อุปมาโวหาร
- ฉ. การใช้คำอิงสำนวนสุภาพ

-1. “...นางก็ถึงวิสัยสูญสลดตรงหน้าฉาน ปานประหนึ่งว่าพุ่มฉัตรทองอันต้องสายอัสนีฟาด”
- 2. “...เมื่อเช้าแม่จะเข้าสู่ป่า พ่อชาติแม่กัณหาหยิ่งทูลสั่ง แม่ยังกลับหลังมาโลมลูบ จูบกระหม่อมจอมเกล้าทั้งสองรา กลิ่นยังจับนาสาอยู่รวยริน”
-3. “...สุดผีเฝ้าที่แม่จะเยื้องย่องยกย่างลงเหยียบดิน ก็สุดสิ้นสุดปัญญาสุดหาสุดค้นเห็นสุด”
-4. “...พระคุณเอ๋ยเกล้ากระหม่อมฉานทำผิดแต่เพียงนี้ เพราะว่าลวงราตรีจึงมีโทษ ขอพระองค์ ทรงพระกรุณาโปรด ซึ่งโทษานุโทษกระหม่อมฉินม์ทรี แต่ครั้งเดียวนี้เกิด”
-5. “...ภุมรินบินระว่อน เทียวซบซาบเอาเกสรสุคนธมาเลศ พบดอกไม้อันวิเศษต้องประสงค์ หลงเคล้าคลึงรสจนมลิริง เข้าเถื่อนเจ้าลิ้มพราได้หน้าเจ้าลิ้มหลัง”
-6. “...ถ้าแม่นเจ้าอาลัยอยู่ด้วยลูกจริงๆ เหมือนวาจา ก็จะรีบกลับเข้ามาแต่วันไม่ทันรอน เออเน้เจ้าเทียวพเนจรนอนตามสนุกใจ ชมนกชมไม้ในไพรวันสารพันที่จะมี”
-7. “...พระกายนางให้เสียวสั่นหวั่นไหวไปทั้งองค์ ดุจชายธงอันต้องกำลังลมอยู่ลิ่วๆ”
-8. “...เจ้ามิเคยได้ความยากอย่างเท่าลงเหยียบดิน รื่นก็มีได้ไต่ไรมิได้ตอม”
-9. “...เหตุไฉนไม้ที่มีผลเป็นพุ่มพวงก็กลายเป็นดอกดวงเดียวรดาชอนาณนตร แฉวโน้นก็แก้วเกิดพิกุลแกมกับกาหลง”
-10. “...โอ้เจ้าดวงสุริยันจันทราทั้งคู่ของแม่เอ๋ย แม่ไม่รู้เลยว่าเจ้าจะหนีพระมารดาไปสู่พาราใด ไม่รู้ที่ หรือจะข้ามนทีทะเลวนทิมเวศประเทศทิศแดนใด

กิจกรรมที่ 3

A1 : Applying1 ปฏิบัติและสรุปความรู้

คำชี้แจง ตอบคำถามดังต่อไปนี้ให้สอดคล้องและตรงประเด็น

1. นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใดพระเวสสันดรจึงเลือกใช้ถ้อยคำแสดงอารมณ์หึงหวง แทนการบอกความจริงกับพระนางมัทรี ว่าได้ให้บุตรทั้งสองเป็นทานแก่ชูชกไปแล้ว

.....

.....

.....

2. เมื่อเพื่อนกำลังเศร้าเสียใจที่ตามหาสัตว์เลี้ยงที่บ้านไม่เจอ นักเรียนจะมีวิธีการพูดอย่างไร เพื่อให้เพื่อนรู้สึกดีขึ้น

.....

.....

.....

3. ให้นักเรียนยกตัวอย่างและอธิบายถึง “แม่” ที่มีลักษณะคล้ายกับพระนางมัทรีจากวรรณคดีเรื่องอื่นๆ

.....

.....

.....

4. นักเรียนสามารถนำคุณลักษณะของพระนางมัทรีมาปรับใช้ในการทำงานได้อย่างไรบ้าง

.....

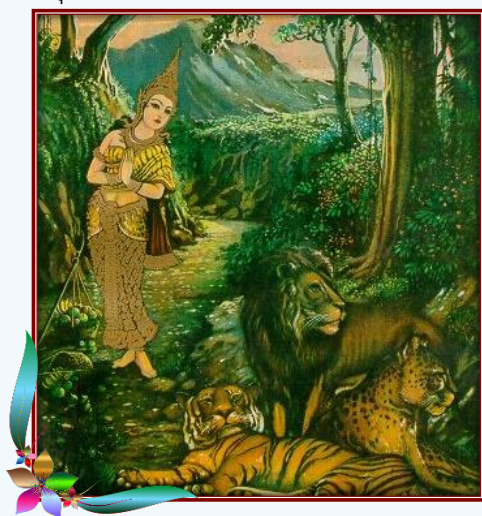
.....

.....

กิจกรรมที่ 4

A2 : Applying2 สื่อสารและนำเสนอ
 สูดยอดกุลสตรี “MUTSEE” โมเดล

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาตัวละครชื่อพระนางมัทรี (MUTSEE) เป็นภาษาอังกฤษ แล้วนำตัวอักษร มาเป็นตัวขึ้นต้นคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีความหมายสอดคล้องกับคุณลักษณะของพระนางมัทรี และ อธิบายเหตุผลประกอบ

M =

U =

T =

S =

E =

E =

M

คำศัพท์.....

ความหมาย.....

เหตุผล.....

.....

.....

.....

U

คำศัพท์.....

ความหมาย.....

เหตุผล.....

.....

.....

.....

T

คำศัพท์.....

ความหมาย.....

เหตุผล.....

.....

.....

.....

S

คำศัพท์.....

ความหมาย.....

เหตุผล.....

.....

.....

.....

E

คำศัพท์.....

ความหมาย.....

เหตุผล.....

.....

.....

.....

E

คำศัพท์.....

ความหมาย.....

เหตุผล.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 5

S : Self-Regulating ประเมินเพิ่มคุณค่า

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาแนวคิดจากข้อความที่กำหนด และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

1. “จากสมัยโบราณจนถึงปัจจุบันถือว่าภรรยาเป็นทรัพย์สินสมบัติของสามี สามีมีสิทธิ์เหนือภรรยาทุกประการ ผู้หญิงจะต้องดูแลปรนนิบัติสามีเป็นอย่างดี” นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....

.....

.....

.....

.....

2. “ลูกนั้นถือเป็นสมบัติของพ่อแม่ ต้องเคารพเชื่อฟัง ปฏิบัติตนตามความต้องการของพ่อแม่ทุกอย่าง และพ่อแม่สามารถยกลูกให้ผู้อื่นได้” นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....

.....

.....

.....

.....

3. “มนุษย์ทุกคนย่อมมีความรู้สึก รัก โลภ โกรธ หลง เมื่อเกิดความรักก็จะนำมาซึ่งความทุกข์ ดังเช่นเมื่อลูกพลัดพรากจากไป พ่อแม่ย่อมมีความทุกข์ ” นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....

.....

.....

.....

.....

4. “ความโศกเศร้าเสียใจจะบรรเทาลงได้เมื่อมีความโกรธ เจ็บใจ ดังเช่นตอนที่พระเวสสันดรกล่าวบริภาษนางมัทรี เพื่อให้นางมัทรีจึงโกรธจนลืมความโศกเศร้า” นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวกับความเชื่อและประเพณีในมหาเวสสันดรชาดก

1. มีความเชื่อใดบ้างที่ปรากฏในวรรณคดี เรื่อง มหาเวสสันดรชาดกกัณฑ์มัทรี

.....

.....

.....

2. ให้นักเรียนอธิบายความเชื่อที่ยังคงมีอยู่ในท้องถิ่นของนักเรียน

.....

.....

.....

3. ให้นักเรียนอธิบายถึงประเพณีในสังคมไทยที่เกี่ยวข้องกับ “เวสสันดรชาดก”

.....

.....

.....

4. นักเรียนสามารถนำข้อคิดที่ได้จากวรรณคดี เรื่องมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี มาปรับใช้ในชีวิตของตนเองได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

แบบทดสอบหลังเรียน

การอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยกระบวนการ GPAS
ชุดที่ 1 เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบก่อนเรียนฉบับนี้ใช้ทดสอบความสามารถอ่านจับใจความสำคัญเป็นแบบทดสอบปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ
2. ให้นักเรียนอ่านคำถามและคำตอบให้ละเอียดแล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวโดยทำเครื่องหมาย ✕ ลงในกระดาษคำตอบ
3. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบให้ครบทุกข้อโดยใช้เวลาทำแบบทดสอบ 20 นาที

1. สาระสำคัญในวรรณคดีเรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี คืออะไร
 - ก. สัจธรรมของชีวิต
 - ข. ความเสียสละต่อเพื่อนมนุษย์
 - ค. ความรักระหว่างแม่กับลูก
 - ง. ความกตัญญูต่อบุพการี
2. เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี ให้ข้อคิดใดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบัน
 - ก. เวย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร
 - ข. ความเพียรพยายามจะนำไปสู่ความสำเร็จ
 - ค. ความเสียสละสามารถแก้ไขปัญหาคือได้ทุกอย่าง
 - ง. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของสามภรรยาทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุข
3. “ทั้งแปดทิศก็มีดมิดมัวมนทุกหนแห่ง ทั้งขอบฟ้าก็คาดแดงเป็นสายเลือด ไม่เว้นวายหายเหือดเป็นกลางร้ายไปรอบข้าง” ข้อความนี้สะท้อนภาพใด ในสังคมไทย
 - ก. สะท้อนให้เห็นธรรมชาติของมนุษย์
 - ข. สะท้อนให้เห็นความเชื่อของสังคมไทย
 - ค. สะท้อนให้เห็นขนบธรรมเนียมประเพณีไทย
 - ง. สะท้อนให้เห็นค่านิยมเกี่ยวกับสังคมไทย

4. มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี มีความโดดเด่นที่สุดในด้านใด
- การใช้ถ้อยคำให้เกิดความรู้สึกสะเทือนอารมณ์
 - สะท้อนความเชื่อของสังคมไทย
 - องค์ประกอบของเรื่อง
 - รูปแบบคำประพันธ์
5. คุณลักษณะของพระนางมัทรี ตรงกับข้อใดมากที่สุด
- เป็นแม่และภรรยาที่ดี มีความอดทน มีจิตกุศล
 - มีความเสียสละ หัวหาญ ไม่ย่อท้อ
 - สุขภาพเรียบร้อย ชี้น้อยใจ
 - ใจแข็ง เด็ดเดี่ยว ไม่ยอมคน
6. ข้อความใดแสดงถึงความจงรักภักดีต่อพระสวามีของพระนางมัทรี
- ว่ามัทรีนี้เป็นข้าเก่าแต่ก่อนมา ตั้งเงาตามพระบาทาก็เหมือนกัน
 - ตะดุ่มเดินเมิลมุงละเมาะไม้มองหมอบ แต่อย่างเหยียบกรียบกรอบก็เหลียวหลัง
 - ถึงที่ไหนจะรักเรียกว่าชอกซอนอุตสาห์เที่ยวไม่ถอยหลังจนเนื้อหนังข่วนขาดเป็นริ้วรอย
 - เมื่อได้สดับคำพระราชสามีบริภาษนาง ที่ความโศกก็เสื่อมสร้างสงบจิตเพราะเจ็บใจ
7. พระเวสสันดรใช้กลวิธีใดในการดับความโศกเศร้าของนางมัทรี
- ให้นางมัทรีเข้าป่าไปหาผลไม้ทั้งคืนเพื่อให้ลืมความโศกเศร้า
 - ตัดพ้อต่อว่าแสดงความน้อยใจที่นางมัทรีไม่ดูแลเอาใส่ใจลูกและสามี
 - พูดให้นางมัทรีตระหนักถึงหน้าที่ของแม่และภรรยาที่ดี
 - แสดงอารมณ์หึงหวงให้นางมัทรีรู้สึกเจ็บแค้นแทนความโศกเศร้า
8. เพราะเหตุใดพระเวสสันดรจึงไม่บอกพระนางมัทรีตั้งแต่แรก ว่าได้ให้บุตรทั้งสองเป็นทานแก่ชูชกไปแล้ว
- เพราะกลัวพระนางมัทรีจะโกรธและหนีไป
 - เพราะเกรงว่าพระนางมัทรีจะทำใจไม่ได้
 - เพราะต้องการทดสอบความอดทนของพระนางมัทรี
 - เพราะพระเวสสันดรสัญญากับชูชกไว้ว่าจะไม่บอกพระนางมัทรี

9. “สุดพีเท่าที่แม่จะเยื้องย่างอย่างลงเหยียบดิน ก็สุดสิ้นสุดปัญญาสุดหาสุดค้นเห็นสุดคิด”

ข้อความนี้มีความโดดเด่นในด้านใด

- ก. การเล่นสัมผัสอักษร
- ข. การเล่นสัมผัสสระ
- ค. การใช้อุปมาโวหาร
- ง. การใช้คำอิงสำนวนสุภาพ

10. ข้อความใดให้ความรู้สึกที่แตกต่างจากข้อความอื่น

ก. ออกแม่นี้ให้อ่อนหิวสุดละห้อย ทั้งดาวเดือนก็เคลื่อนคล้อยลงลับไม้ สุดที่แม่จะติดตามเจ้าไปในยามนี้

ข. โฉ้พระจอมขวัญของแม่เอ๋ย เจ้ามิเคยได้ความยากอย่างเท้าลงเหยียบดิน รื่นก็มีได้ไต่ ไรมิได้ตอม

ค. ออกของใครจะอาภัพยับพิกลเหมือนอกของมัทรีไม่มีเนตร นำที่จะสงสารสังเวชโปรดปรานี้ ว่ามัทรีนี้เป็นเพื่อนยากอยู่จริงๆ

ง. เมื่อเช้าแม่จะเข้าสู่ป่า พ่อชาติแม่กัณหาหยั่งทูลสั่ง แม่ยังกลับหลังมาโลมลูบจูบกระหม่อม จอมเกล้าทั้งสองรา กลิ่นยังจับนาสาอยู่รวยริน

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพมหานคร : คุรุสภาลาดพร้าว.

ภาสกร เกิดอ่อน และคณะ. (2551). **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม ม.5. พิมพ์ครั้งที่ 10.** กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

Pixabay. (ม.ป.ป.). **กราฟฟิกส์เวกเตอร์.** สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2466. จาก <https://pixabay.com/th/vectors>

Pixabay. (ม.ป.ป.). **ภาพประกอบ.** สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2566. จาก <https://pixabay.com/th/illustrations>

Pngtree. (ม.ป.ป.). **รูปการ์ตูนไทย.** สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2566. <https://.pngtree.com/so/>

ภาคผนวก

เฉลยแบบทดสอบ

การอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ด้วยกระบวนการ GPAS ชุดที่ 1 เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี

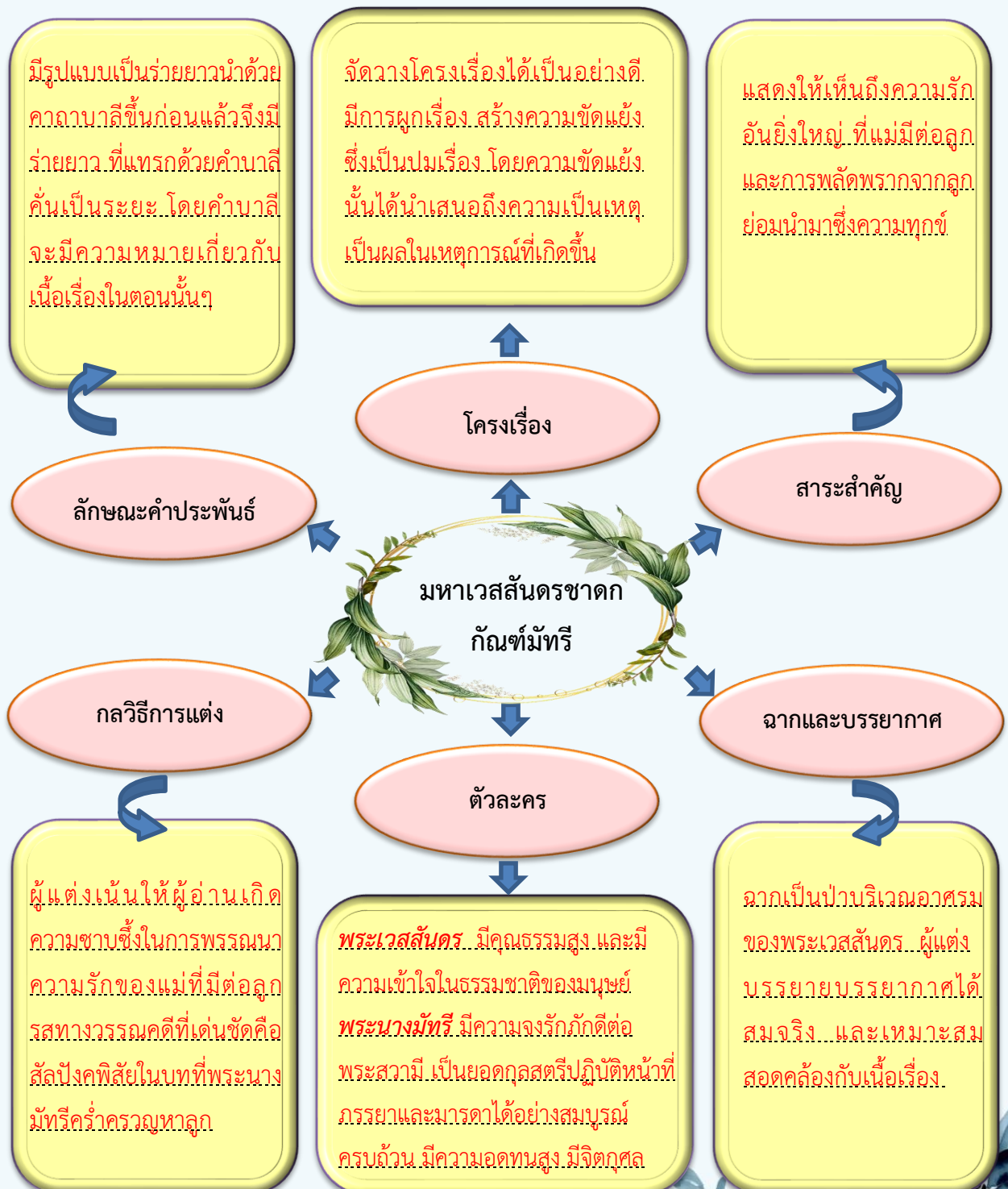
แบบทดสอบก่อนเรียน	
ข้อที่	คำตอบ
1	ง
2	ก
3	ข
4	ก
5	ค
6	ง
7	ค
8	ค
9	ข
10	ก

แบบทดสอบหลังเรียน	
ข้อที่	คำตอบ
1	ค
2	ง
3	ข
4	ก
5	ข
6	ก
7	ง
8	ข
9	ก
10	ค

กิจกรรมที่ 1

G : Gathering การรวบรวมข้อมูล

คำชี้แจง นักเรียนศึกษาวรรณคดี เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี แล้วรวบรวมข้อมูลเพื่อเขียนแผนผังความคิดตามความเข้าใจของนักเรียน

(คำตอบขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครูผู้สอน)

กิจกรรมที่ 2

P : Processing การจัดระบบข้อมูล

ตอนที่ 1

คำชี้แจง เรียงลำดับเหตุการณ์ให้ถูกต้องตามเนื้อเรื่องวรรณคดี เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี โดยเติมหมายเลขลำดับเหตุการณ์ลงในช่องว่างหน้าข้อความ

.....8.....1. ด้วยความเหน็ดเหนื่อยและอ่อนเพลียจากการตามหาลูกทั้งคืน เมื่อพระนางมัทรีได้กลับมาถึงอาศรม จึงถึงกับสลบต่อหน้าพระเวสสันดร

.....2.....2. เกิดพายุใหญ่ มีดครึ้มไปทั่วทั้งป่า ขอบฟ้าเป็นสีแดงเหมือนเลือด ทำให้ยังเกิดความกังวลว่าจะเกิดภัยร้ายกับกัณหาและชาลี

.....6.....3. เมื่อมาถึงอาศรม พระนางมัทรีหาลูกทั้งสองไม่พบ จึงเข้าไปถามจากพระเวสสันดร

.....1.....4. พระนางมัทรีเข้าป่าหาผลไม้ แล้วเกิดเหตุการณ์แปลกประหลาดมหัศจรรย์ต่างๆ นางจึงรีบย้อนกลับมายังอาศรม

.....4.....5. เมื่อพระนางมัทรีเดินทางไปถึงช่องแคบระหว่างเขาได้พบกับสัตว์ร้ายที่มาขวางทางไว้เพื่อไม่ให้พระนางติดตามกัณหาและชาลีได้ทัน

.....10.....6. หลังจากพระนางมัทรีฟื้นคืนสติกลับมา พระเวสสันดรได้เล่าความจริงว่าได้ยกลูกทั้งสองให้กับชูชกไปแล้ว พระนางมัทรีจึงอนุโมทนาบุตรทานบารมี

.....5.....7. ด้วยความเป็นห่วงลูกอย่างมาก พระนางจึงกราบขอร้องเทวดาที่แปลงร่างเป็นสัตว์ร้ายยอมให้กลับไปยังอาศรมจนได้

.....3.....8. เทวบุตร 3 องค์ นิรมิตกายเป็นสัตว์ร้ายได้แก่ พญาไกรสรราชสีห์ พญาเสือโคร่ง และพญาเสือเหลือง เพื่อขวางทางพระนางมัทรี

.....9.....9. พระเวสสันดรโศกเศร้าเสียใจเป็นอย่างมาก จึงร้องคร่ำครวญเพราะเข้าใจว่าพระนางมัทรีสิ้นลมหายใจแล้ว

.....7.....10. พระเวสสันดรพูดแสดงอารมณ์หึงหวงให้เจ็บแค้น เพื่อดับความโศกเศร้าของพระนางมัทรี

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความที่กำหนดว่าสอดคล้องกับลักษณะการใช้ภาษาตามข้อใด แล้วนำตัวเลือกเติมลงในช่องว่างหน้าข้อความให้ถูกต้อง

- ก. การใช้ถ้อยคำรำพึงรำพัน
- ข. การใช้ถ้อยคำสำนวนเชิงตัดพ้อ
- ค. การใช้ถ้อยคำแสดงอารมณ์หึงหวงให้เจ็บแค้น
- ง. การใช้คำซ้ำและคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน
- จ. การใช้อุปมาโวหาร
- ฉ. การใช้คำอิงสำนวนสุภาพิต

-จ.....1. “...นางก็ถึงวิสัยสูญสลดตรงหน้าฉาน ปานประหนึ่งว่าพุ่มฉัตรทองอันต้องสายอสนีพาด”
-ก.....2. “...เมื่อเช้าแม่จะเข้าสู่ป่า พ่อชาติแม่กัณหาหยิ่งทูลสั่ง แม่ยังกลับหลังมาโลมลูบ จูบกระหม่อมจอมเกล้าทั้งสองรา กลิ่นยังจับนาสาอยู่รวยริน”
-ง.....3. “...สุดผีเฝ้าที่แม่จะเยื้องย่องยก่างลงเหยียบดิน ก็สุดสิ้นสุดปัญญาสุดหาสุดค้นเห็นสุด”
-ข.....4. “...พระคุณเอ๋ยเกล้ากระหม่อมฉานทำผิดแต่เพียงนี้ เพราะวาล่วงราตรีจึงมีโทษ ขอพระองค์ ทรงพระกรุณาโปรด ซึ่งโทษานุโทษกระหม่อมฉนั้มีตรี แต่ครั้งเดียวนี้เถิด”
-ฉ.....5. “...ภุมรินบินวะว่อน เทียวซบซาบเอาเกษรสุคนธมาเลศ พบดอกไม้อันวิเศษต้องประสงค์ หลงเกล้าลึงรสจนลิมรั้ง เข้าเถื่อนเจ้าลิมพราได้หน้าเจ้าลิมหลัง”
-ค.....6. “...ถ้าแม่นเจ้าอาลัยอยู่ด้วยลูกจริงๆ เหมือนวาจา ก็จะรีบกลับเข้ามาแต่รั้ววันไม่ทันรอน เออเน้เจ้าเทียวพเนจรอนตามสนุกใจ ชมนกชมไม้ในไพรวันสารพันที่จะมี”
-จ.....7. “...พระกายนางให้เสียวสั่นหวั่นไหวไปทั้งองค์ ดุจชายชองอันต้องกำลังลมอยู่ลู่ๆ”
-ฉ.....8. “...เจ้ามีเคยได้ความยากอย่างเท่าลงเหยียบดิน รื่นก็มีได้ไต่ไต่ไรมาได้ตอม”
-ง.....9. “...เหตุโฉนไม้ที่มีผลเป็นพุ่มพวงก็กลายเป็นดอกดวงเดียวรดาชอนาณนตร แฉวโน้นก็แก้วเกิดพิกุลแกมกับกาหลง”
-ก.....10. “...โอ้เจ้าดวงสุริยันจันทราทั้งคู่ของแม่เอ๋ย แม่ไม่รู้เลยว่าเจ้าจะหนีพระมารดาไปสูพาราใด ไม่รู้ที่ หรือจะข้ามนทีทะเลวนทิมเวศประเทศทิศแดนใด

กิจกรรมที่ 3

A1 : Applying1 ปฏิบัติและสรุปความรู้

คำชี้แจง ตอบคำถามดังต่อไปนี้ให้สอดคล้องและตรงประเด็น

1. นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใดพระเวสสันดรจึงเลือกใช้ถ้อยคำแสดงอารมณ์หึงหวง แทนการบอกความจริงกับพระนางมัทรี ว่าได้ให้บุตรทั้งสองเป็นทานแก่ชุกชกไปแล้ว

การใช้ถ้อยคำแสดงอารมณ์หึงหวง ทำให้พระนางมัทรีเจ็บใจเป็นการใช้จิตวิทยาเพื่อให้พระนางมัทรีคลายความเศร้าโศกที่ลูกทั้งสองหายไป มิเช่นนั้นนางอาจจะเศร้าโศกจนเกิดอันตรายได้

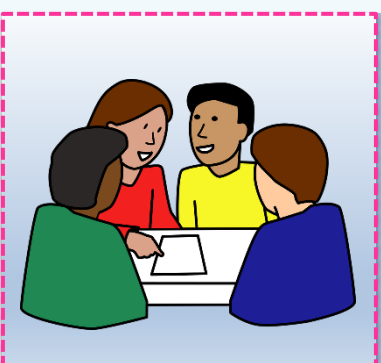
2. เมื่อเพื่อนกำลังเศร้าเสียใจที่ตามหาสัตว์เลี้ยงที่บ้านไม่เจอ นักเรียนจะมีวิธีการพูดอย่างไร เพื่อให้เพื่อนรู้สึกดีขึ้น

เราควรพูดคุยกปลอบใจให้เพื่อคลายเศร้าแล้วแนะนำให้ประกาศตามหาจากสื่อต่างๆ แต่ก็ต้องเข้าใจไว้หากไม่เจอจริงๆ ก็ควรต้องทำใจและต้องรู้จักปล่อยวาง

3. ให้นักเรียนยกตัวอย่างและอธิบายถึง “แม่” ที่มีลักษณะคล้ายกับพระนางมัทรีจากวรรณคดีเรื่องอื่นๆ

นางเกา จากเรื่องนางสิบสอง เมื่อถูกควักลูกตาและจับขังในถ้ำกับพี่น้อง 11 คน ทุกคนต่างกินลูกของตนเอง แต่นางกลับยอมเลี้ยงลูก แม้จะลำบาก เทวดาจึงบันดาลให้ลูกของนางแข็งแรง

4. นักเรียนสามารถนำคุณลักษณะของพระนางมัทรีมาปรับใช้ในการทำงานได้อย่างไรบ้าง

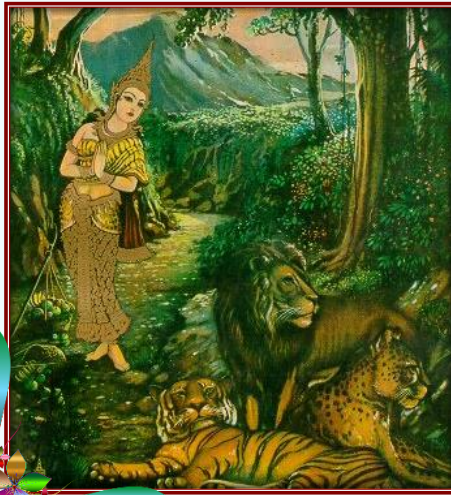
สามารถนำความอดทนเพียรพยายามของพระนางมัทรีมาปรับใช้กับการเรียนหนังสือ แม้ว่าต้องเจอกับปัญหาหรืออุปสรรค แต่หากเรามีความอดทนเพียรพยายาม จะช่วยนำพารับไปสู่ความสำเร็จ

(คำตอบขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครูผู้สอน)

กิจกรรมที่ 4

A2 : Applying2 สื่อสารและนำเสนอ
 สูดยอดกุลสตรี “MUTSEE” โมเดล

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาตัวละครชื่อพระนางมัทรี (MUTSEE) เป็นภาษาอังกฤษ แล้วนำตัวอักษร มาเป็นตัวขึ้นต้นคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีความหมายสอดคล้องกับคุณลักษณะของพระนางมัทรี และ อธิบายเหตุผลประกอบ

M = Mother

U = Understand

T = Take care

S = Support

E = Effort

E = Excellent

M

คำศัพท์ Mother

ความหมาย แม่

เหตุผล พระนางมัทรีทำหน้าที่แม่ได้อย่างดีเยี่ยม อบรม เลี้ยงดู ให้ความอบอุ่น แก่ลูกทั้งกายและใจ

U

คำศัพท์ Understand

ความหมาย เข้าใจ

เหตุผล พระนางมัทรีเข้าใจ เหตุผลในการทำนุทรทาน บารมีของพระเวสสันดร และร่วมอนโมทนาบุญ

T

คำศัพท์ Take care

ความหมาย ดูแล

เหตุผล พระนางมัทรีดูแล เอาใจใส่ลูกและสามีอย่าง เต็มที่ ไม่มีขาดตกบกพร่อง

S

คำศัพท์ Support

ความหมาย สนับสนุน

เหตุผล พระนางมัทรีทราบว่าพระเวสสันดรว่าต้องการ บรรลุธรรม จึงสนับสนุนการ ตัดสินใจของพระเวสสันดร

E

คำศัพท์ Effort

ความหมาย ความพยายาม

เหตุผล พระนางมัทรีมีความ เพียรพยายามในการออกตาม ทาลูก แม้ต้องเหน็ดเหนื่อย แต่นางก็พยายามจนถึงที่สุด

E

คำศัพท์ Excellent

ความหมาย ยอดเยี่ยม

เหตุผล พระนางมัทรีเป็นแม่ และภรรยาที่ทำหน้าที่ได้ อย่างดีเยี่ยม และสมบูรณ์

(คำตอบขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอน)

กิจกรรมที่ 5

S : Self-Regulating ประเมินเพิ่มคุณค่า

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาแนวคิดจากข้อความที่กำหนด และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

1. “จากสมัยโบราณจนถึงปัจจุบันถือว่า

ภรรยาเป็นทรัพย์สินสมบัติของสามี สามีมีสิทธิเหนือภรรยาทุกประการ ผู้หญิงจะต้องดูแลปรนนิบัติสามีเป็นอย่างดี” นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

เพราะ ในสมัยปัจจุบันชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน เมื่อตัดสินใจมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันต้องให้ความเคารพและให้เกียรติกัน ไม่จำเป็นว่าผู้หญิงต้องดูแลปรนนิบัติสามีเสมอไป แต่ทั้งคู่ต้องดูแลซึ่งกันและกัน ชีวิตคู่จึงจะมีความสุข

2. “ลูกนั้นถือเป็นสมบัติของพ่อแม่ ต้อง

เคารพเชื่อฟัง ปฏิบัติตนตามความต้องการของพ่อแม่ทุกอย่าง และพ่อแม่สามารถยกลูกให้ผู้อื่นได้” นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

เพราะ ในวัยที่เด็กยังไม่บรรลุนิติภาวะเด็กจะอยู่ในความปกครองของพ่อแม่ ทั้งนี้เด็กมีสิทธิเสรีภาพในตนเอง พ่อกับแม่จึงไม่อาจบังคับได้ทุกอย่าง ส่วนการยกลูกให้ผู้อื่นนั้นสามารถทำได้แต่ต้องถูกต้องตามกฎหมาย

3. “มนุษย์ทุกคนย่อมมีความรู้สึก รัก โลก โกรธ หลง เมื่อเกิดความรักก็จะนำมาซึ่งความทุกข์ ดังเช่นเมื่อลูกพลัดพรากจากไป

พ่อแม่ย่อมมีความทุกข์” นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

เพราะ ความรู้สึกรัก โลก โกรธ หลง เป็นธรรมชาติของมนุษย์ โดยเฉพาะความรักย่อมมีทั้งความสุขและความทุกข์คู่กันเสมอ จึงไม่แปลกที่คนเราจะเศร้าเสียใจเมื่อต้องสูญเสียของรักไป เราจึงต้องรู้จักปล่อยวาง

4. “ความโศกเศร้าเสียใจจะบรรเทาลงได้

เมื่อมีความโกรธ ความเจ็บใจ ดังเช่นตอนที่พระเวสสันดรกล่าวบริภาษนางมัทรี เพื่อให้ นางมัทรีโกรธจนลืมความโศกเศร้า” นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

เพราะ การที่พระเวสสันดรกล่าวบริภาษนางมัทรีทำให้นางมัทรีเสียใจมาก จึงต้องออกตามหาลูกทั้งคืนจนสลบ ซึ่งอาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ ทางที่ดีพระเวสสันดรควรบอกความจริงแก่นางด้วยการอธิบายเหตุผล

(คำตอบขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอน)

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวกับความเชื่อและประเพณีในมหาเวสสันดรชาดก

1. มีความเชื่อใดบ้างที่ปรากฏในวรรณคดี เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี
ความเชื่อเรื่องนางมัทรีเป็นความเชื่อของคนไทยที่ใช้พยากรณ์เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ดี มักจะมีสิ่งที่ไม่ดีเกิดขึ้น เพื่อเป็นการเตือนหรือบอกกล่าวให้ได้
รู้ล่วงหน้า ตอนที่พระนางมัทรีออกสู่ป่าเพื่อหาเก็บผลไม้ ผลไม้ก็เหี้ยนผิดปกติ ต้นที่เคยออกดอก
ก็กลายเป็นออกผล ต้นที่เคยออกผลก็กลับกลายเป็นออกดอก ซึ่งถือว่าเป็นนางมัทรี

2. ให้นักเรียนอธิบายความเชื่อที่ยังคงมีอยู่ในท้องถิ่นของนักเรียน
ความเชื่อที่ยังคงมีอยู่ในท้องถิ่นของข้าพเจ้า คือความเชื่อเรื่องความฝัน โดยเชื่อว่าหากผู้หญิงฝัน
ว่าถูกงูรัด ผู้หญิงคนนั้นกำลังจะพบเนื้อคู่ บ้างก็เชื่อว่าหากฝันในตอนเช้าความฝันจะเป็นจริง
ความเชื่อเรื่องการก้าวเท้าออกจากบ้าน ความเชื่อเรื่องการใส่สีเสื่อนำโชคในแต่ละวัน เป็นต้น
ความเชื่อเหล่านี้ยังคงมีอยู่จริงในชีวิตประจำวันจนถึงทุกวันนี้

3. ให้นักเรียนอธิบายถึงประเพณีในสังคมไทยที่เกี่ยวข้องกับ “เวสสันดรชาดก”
พุทธศาสนิกชนนิยมเล่าขานเรื่องพระเวสสันดรชาดกเป็นเทศน์มหาชาติประจำทุกปี อันเป็น
ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา โดยจัดเป็นงานเทศน์มหาชาติมาตั้งแต่ครั้งอดีต โดยจัด
สถานที่ให้สอดคล้องกับเรื่องราวให้เป็นป่าที่อุดมไปด้วยไม้ผล บางแห่งก็จัดตกแต่งภาชนะ
ใส่เครื่องกัณฑ์เทศน์เป็นรูปต่างๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่องกัณฑ์นั้นๆ

4. นักเรียนสามารถนำข้อคิดที่ได้จากวรรณคดี เรื่องมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี
มาปรับใช้ในชีวิตของตนเองได้อย่างไรบ้าง
เมื่อครั้งที่นางมัทรีดูแลลูกและสามีอยู่กลางป่า และเมื่อตอนที่ลูกหาหนางมัทรีได้เดินทางเพื่อ
ออกตามหาลูก ล้วนต้องประสบกับความเหนื่อยยากลำบาก แต่นางมัทรีก็ต้องอดทน และ
เพียรพยายาม เราจึงควรนำเอาความอดทนและเพียรพยายามของนางมัทรี มาเป็นแรงบันดาลใจ
ในการเรียน แม้ต้องเจอกับความยากลำบาก เราจะต้องนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายให้ได้

(คำตอบขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครูผู้สอน)

เกณฑ์การประเมินการทำแบบทดสอบและแบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์
วรรณคดีและวรรณกรรม ด้วยกระบวนการ GPAS 5 Steps
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชุดที่ 1 มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี

แบบฝึกทักษะ	เกณฑ์การให้คะแนน		คะแนน	
			เต็ม	ได้
แบบฝึกทักษะที่ 1 G (Gathering)	สามารถเขียนสรุปความรู้ลงในแผนผังความคิดได้ถูกต้อง และตรงตามหัวข้อที่กำหนด (มี 6 ข้อ ข้อละ 2 คะแนน)		12	
แบบฝึกทักษะที่ 2 P (Processing)	ตอนที่ 1	ตอบถูกต้องตามเฉลยได้ข้อละ 1 คะแนน หากตอบผิด ได้ข้อละ 0 คะแนน (มี 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน)	10	
	ตอนที่ 2	ตอบถูกต้องตามเฉลยได้ข้อละ 1 คะแนน หากตอบผิด ได้ข้อละ 0 คะแนน (มี 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน)	10	
แบบฝึกทักษะที่ 3 A1 (Applying1)	สามารถเขียนแสดงความคิดเห็นได้ถูกต้องตรงประเด็น และมีความสมเหตุสมผล (มี 4 ข้อ ข้อละ 4 คะแนน)		16	
แบบฝึกทักษะที่ 4 A2 (Applying2)	สามารถเขียนคำศัพท์ ความหมาย และเหตุผลได้สอดคล้อง กับบุคลิกลักษณะของพระนางมัทรี และอธิบายได้อย่าง สมเหตุสมผล (มี 6 ข้อ ข้อละ 4 คะแนน)		24	
แบบฝึกทักษะที่ 5 S (Self- regulating)	ตอนที่ 1	สามารถแสดงความคิดเห็น และเขียนอธิบายได้ถูกต้อง ตรงประเด็น และมีความสมเหตุสมผล (มี 4 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน)	12	
	ตอนที่ 2	สามารถวิเคราะห์ความเชื่อและประเพณีจากวรรณคดีและ เขียนอธิบายได้ถูกต้องตรงประเด็นและมีความสมเหตุสมผล ข้อละ 2 คะแนน (มี 4 ข้อ ข้อละ 4 คะแนน)	16	
คะแนนรวมทั้งหมด			100	

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพของการทำแบบฝึกทักษะ

ช่วงคะแนน	ระดับ คะแนน	ระดับ คุณภาพ	ระดับที่ได้ (✓)
76 - 100	4	ดีมาก	
51 - 75	3	ดี	
25 - 50	2	พอใช้	
ต่ำกว่า 25	1	ปรับปรุง	

เกณฑ์การประเมินการทำแบบทดสอบ

แบบทดสอบ	คะแนน		ผลการประเมิน (✓)	
	เต็ม	ได้	ผ่าน (5 คะแนน ขึ้นไป)	ไม่ผ่าน (ต่ำกว่า 5 คะแนน)
ก่อนเรียน	10			
หลังเรียน	10			

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม

